Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Агротехнически дейности в трайните насаждения през август

ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата 07.08.2026 | **Брой** 8/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2451?lang=bg

През август растежът на летораслите е завършил. Плодовете на есенните сортове ябълки, круши и праскови наедряват интензивно, успоредно с което протича процесът на диференциране на плодните пъпки. Осъществява се запасяването на дърветата с резервни хранителни вещества.

През повечето дни от август прогнозираното относително сухо време ще налага прилагане на повишени поливни норми при по-късните сортове овошки. Най-голяма вероятност за валежи има през първата половина на месеца, когато над Балканите ще преминават по-слаби фронтални системи. През втората половина на август все почесто ще се установяват области с високо атмосферно налягане, които ще носят повече слънце и летни горещини.

През август агрометеорологичните условия ще се определят от температури над климатичните норми и валежи около нормите за месеца.

В началото на месеца развитието на земеделските култури ще протича при горещо време, а на места в Дунавската равнина и в част от южните райони – и при дефицит на почвена влага. Юлските валежи бяха неравномерно разпределени. В края на юли наднормени валежи и добри почвени влагозапаси в 50 и 100cm слой са регистрирани в Североизточна България и в част от Горнотракийската низина (Шумен- 123 l /m², Силистра - 89 l /m², Добрич - 69 l /m², Варна - 90 l /m², Пловдив - 73 l /m²).

През първото десетдневие от месеца прогнозираните екстремно високи максимални температури, до и над 38-39 °C, ще нарушават нормалния ход на физиологичните процеси при земеделските култури. През този период ранните десертни сортове грозде (Амира, Суперран Болгар, Плевен, Мечта, Мискет ран, Черна перла и др.) ще встъпят в консумативна зрялост. Така ще има много слънчеви часове, но следобедите няма да липсват условия за локални гръмотевични бури, особено над планинските райони и Западна България. На отделни места са възможни краткотрайни интензивни валежи, градушки и силни пориви на вятъра.

Температурите ще бъдат типично летни - минимални между 15 ° и 21 °C, максимални най-често между 32 ° и 35 °C, а в Дунавската равнина, Горнотракийската низина и долината на Струма локално до 36 °C–40 °C. По Черноморието температурите ще останат по-ниски – между 28° и 31°C, благодарение на морския бриз.

През второто десетдневие се очакват продължителни слънчеви периоди и повече дни с горещо време. Следобедни локални превалявания ще се ограничават основно над високите планини.

Максималните температури ще се повишат - между 32 ° и 37 °C в по-голямата част от страната (в традиционно най-топлите райони е възможно стойностите да достигнат над 38 °C). Нощите ще останат сравнително топли, с минимални температури между 18 ° и 23 °C, а в големите градове и по Черноморието ще се наблюдават повече тропични нощи. Това вероятно ще бъде най-стабилният и най-летен период от месеца.

През третото десетдневие на август ще се редуват слънчеви дни с периоди на временни увеличения на облачността. На повече места ще се развиват следобедни гръмотевични бури, особено в западните и планинските райони. Локално са възможни интензивни валежи и градушки.

Температурите ще останат високи, но постепенно ще започнат да се понижават - минималните температури ще бъдат между 15 ° и 20 °C, максимални между 29° и 34°C, като в най-топлите райони все още са възможни стойности до 35–36 °C.

Метеорологичните условия през август ще ограничават развитието на гъбни болести, с изключение на брашнестите мани по овошките и лозите. През месеца продължава вредната дейност на второто поколение плодови червеи. Очаква се увеличение популацията на акарите. В лозовите масиви е необходимо да се следи за появата и плътността на гъсениците от третото поколение на шарения гроздов молец. При необходимост растителнозащитните пръскания трябва да се провеждат през по-хладните часове на деня, при температура под 25 ºC, с препарати с подходящ карантинен срок съобразен с периода на зреене на културите.

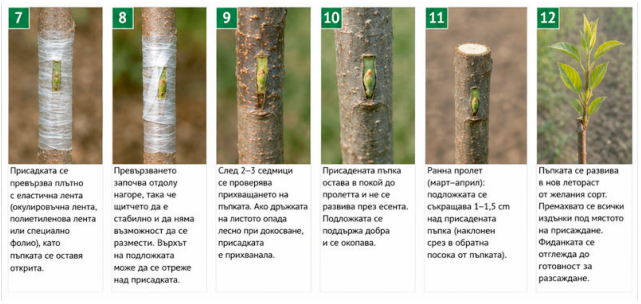
В овощните разсадници

Семенилищата се обработват и напояват.

Окулиране (Т- окулиране) през август – стъпка по стъпка

Присаждане с една пъпка

Важно!

- Окулирането се извършва при отделяща се кора и активно сокодвижение (обикновено юли-август)

- Работи се с остър и дезинфикциран нож

- Материалите от присадника се съхраняват влажни и на сянка до употреба

- Най-подходящо време – сутрин или привечер, при умерено влажно време.

В питомник първа година продължава окулирането на подложките, а в питомник втора година по необходимост се извършва последно филизене на подложките под мястото на окулирането.
Маточните насаждения се проверяват и всички примеси се изкореняват. Местата се запълват своевременно с растения от основния вид.

До края на август могат да се облагородяват дръвчетата от ябълка, круша, праскова и череша. През второто и третото десетдневие на месеца започва присаждане на дюлята.

Преглеждат се окулираните през юли подложки и при добро сращване на присадника и подложката превръзките се премахват.

В овощните дървесни насаждения

Следи се почвената влажност и при нужда се напоява. След дъжд или поливка се извършва плитка почвообработка за разбиване на образуваната кора.

ISSN 2815-522X

Води се механична борба с плевелите в в междуредията, ако те не са затревени и редовите ивици.

Продължава беритбата на прасковите и на ранните сортове ябълки, круши и сливи. В края на месеца се реколтират и плодовете на някои ранни сортове орехи.

Провежда се необходимата организационна работа по подготовка на беритбата на средно ранните и късните сортове ябълки, круши и сливи.

Плодохранилищата се дезинфекцират и се подготвят за приемане на новата продукция. Ремонтират се и се подготвят за работа машините за сортиране на плодове.

Започва предпосадъчната подготовка на площите за създаване на нови насаждения – риголване, основно торене и подравняване.

В ягодовите насаждения

Много е важно всички ягодови насаждения да се напояват своевременно. Не бива да се допуска изсъхване на листата. През август растенията оформят добива за следващата година и трябва да се поддържа оптимален воден режим. В зависимост от възрастта на насаждението и типа на почвата се извършват 2-3 поливки.

Изрязват се ластуните на растенията, от които не е предвидено да се получава разсад.

Полагат се грижи за маточните насаждения – почистване от плевели, напояване и обработка на почвата.

Продължава подготовката на новите площи за есенно засаждане на ягоди. В някой по-високи райони засаждането може да започне.

В малиновите насаждения

Продължават грижите за новосъздадените насаждения – напоява се при нужда и при наличие на плевели се обработва.

Извършва се напояване на плододаващите насаждения, за да може плодовете да наедреят и за да се формират цветни пъпки за следващата реколта. Към края на месеца поливките се прекратяват, за да може новите издънки заместители да узреят.

Продължават грижите за маточните насаждения – напояване, подхранване с азотни торове и обработки. Към края на август поливките се преустановяват, за да могат издънките да узреят.

Беритбата продължава.

До края на месеца всички плододали вече издънки се изрязват, изнасят се и се изгарят.

Подготвят се местата за новите насаждения, които ще се създадат през есента. Почвата се наторява с 3-5 т оборски тор, 80-100 кг суперфосфат (или

същото количество друг тор на база фосфор), 25-30 кг калиев сулфат (или същото количество друг тор на база калий) на декар.

В касисовите насаждения

Продължават грижите за вкоренилищата и младите насаждения. Засушаване и заплевеляване на почвата не се допуска. При слаб растеж на растенията в вкоренилищата и младите насаждения се подхранва с 10-15 кг амониева селитра (или същото количество друг тор на база азот) на декар.

Завършва беритбата на плодовете в по-високите месторастения. Насажденията се напояват и се обработват редовно.

В насажденията с други култури

Извършва се лятното окулиране на подложките за райска ябълка, актинидия (киви), хинап и фисташка. 5-6 дни преди облагородяването питомникът се полива обилно за по-добро отлепване на кората. 3-5 дни преди окулирането се събират калеми, които се оставят на сянка в хладно помещение.Проверява се прихващането на окулираните растения от райска ябълка и др.

Лимонът се окулира на спяща пъпка. Обилно се поливат семеначетата от лимон една седмица преди присаждането и веднага след него.

Продължава маркирането на желани сортове и форми смокини, нарове и др.

Продължава вкореняването на зелени резници от актинидия, арония, облепиха и нар.

Продължават грижите по напояването и окопаването на насажденията с южни култури, като се обръща голямо внимание на новосъздадените.

Продължава прибирането на плодовете от смокиня, облепиха и арония.

В лозовите насаждения

Извършва се беритба на ранните десертни сортове.

Беритбата трябва да се извършва, когато гроздето придобие специфично за сорта обагряне на ципата, красив външен вид, приятен и характерен за сорта вкус и аромат.

Най-широко се прилага органолептичният метод, който се основава на преценка на вкусовите качества и външния вид на гроздето. Много по-точно датата на гроздобера се определя чрез химичен анализ за съдържанието на захар и органични киселини. Синтезиращ показател за вкусовите качества на гроздето е хармоничното съотношение на захарите и киселините, което се илюстрира с глюкоацидиметричен показател. Когато захарите са под 14%, се смята, че гроздето е негодно за консумация.

Беритбата се извършва на етапи в зависимост от климатичните условия през вегетационния период, натоварването на лозите, биологията на сорта и други. Гроздето трябва да се бере в сухо време или след като се вдигне росата. Ако са паднали дъждове, изчаква се да се изпарят водните капки от зърната и листата.

Трябва да се внимава да не се изтрива восъчният налеп на зърната, защото той ги предпазва от силна транспирация. Подобрява транспортабилността и външния вид на гроздето.

Не на последно място, гроздето се сортира и подготвя: почиства се и се нарежда в щайги.

Извършва се масов отбор по положителни и отрицателни качества за производство на лозов посадъчен материал.

При вегетативното размножаване на лозата се запазват както положителните, така и отрицателните качества на родителските форми.

Прилага се методът на индивидуалния отбор или клоновата селекция, като лозите се селектират по родовитост, умерен растеж и типични за сорта гроздове, без признаци за вирусни и други заболявания.

За да се осигури производството на чистосортови и качествени присадници от най-важните промишлени сортове, се налага да се създадат маточни лозя. Засаждането на маточните лозя обаче трябва да стане с лози, селекционирани по метода на масовия отбор. Впоследствие присадници трябва да се събират само от тях.

При някои десертни и винени сортове са установени непълноценни вариации, чието отглеждане причинява големи загуби на стопанството. Това налага да се провежда и масов отбор по отрицателни качества. Маркирането на лозите се извършва както при масовия отбор по положителни качества. По-нататък маркираните лози се присаждат на място на разцеп или на зелено с калеми от елитни лози на същия сорт.

Полагат се грижи за лозите във вкоренилището.

Почистват се росните корени. През август се извършва второто почистване на росните корени. Освен това, като редовна практика е необходимо да се извърши откриване на вкоренените лози. Снема се почвата от върховете на лозите, така че спойките и основата на леторастите, които дотогава са били покрити, да останат открити. Желателно е откриването за закаляване да се извърши едновременно с последното почистване на росните корени. Полива се.

Почвата се обработва с цел да се поддържа чиста от плевели, ако междуредията не са затревени.

Извършва се контролна проверка на лозите във вкоренилището. Унищожават се всички сортови примеси, както и изгнилите подложки.

В лозовите маточници продължава колтученето и привързването на леторастите. Почвата се обработва в плододаващите лозя и в маточниците. Извършва се плитко, на дълбочина 8–10 см, с култиватор или фреза, в зависимост от плътността на почвата и нейната заплевеленост.

Част от листата в плододаващите лозя се премахват. Тази операция се състои в премахване на първите 5–6 листа в основата на леторастите, които са застарели и само засенчват гроздовете. Особено полезно е прореждането на листата да се извършва в години, когато периодът на зреене се характеризира с чести дъждове, облачно и студено време, с повишена атмосферна влажност. В райони с високи температури трябва да се внимава при отваряне на гроздовете, тъй като е възможно да се появят петна от изгаряния, които влошават външния вид, транспортабилността и съхранението на гроздето.

Избират се подходящи площи за нови лозя, маточници и лозови вкоренилища и се подготвят за засаждане. Новите промишлени насаждения трябва да се създават само в онези райони и хълмисти терени, където абсолютните минимални температури падат под - 21 до - 22 ^{o}C не повече от 1 път на 5–6 години. Най-подходящи са хълмистите и наклонените терени, където студеният въздух се оттича. Лозови насаждения в никакъв случай не трябва да се създават в ниски места, затворени котловини, където студеният въздух се задържа и се образуват езера на мраза.

Най-благоприятно е югоизточното изложение, следвано от южното и югозападното. Колкото е по-голям наклонът на терена, толкова по-малко е опасността от резки понижения на абсолютните минимални температури.

За да се осигури най-малко 150–200 мм продуктивна влага, която заедно с валежите за периода април–септември осигурява оптимален воден режим без напояване, дълбочината на почвения профил не бива да бъде по-малко от 1 м.

За червени трапезни вина вегетационната температурна сума трябва да е над 3700 ^{o}C, средната месечна температура на най-топлия месец — от 22 до 25 ^{o}C и годишна сума на валежите — от 400 до 700 л/м^{2}. За белите трапезни вина вегетационната температурна сума трябва да е от 3400 до 3700 ^{o}C, средната месечна температура през юли — от 20 до 23 ^{o}C и годишната сума на валежите — от 400 до 800 л/м^{2}. За десертните вина вегетационната температурна сума трябва да е над 3800 ^{o}C, средната месечна температура през юли да е от 22 до 26 ^{o}C и годишната сума на валежите — до 600 л/м^{2}. За десертното гроздопроизводство вегетационната температурна сума трябва да е над 3700 ^{o}C, средната месечна температура за юли — от 22 до 25 ^{o}C и годишната сума на валежите — до 600 л/м^{2}.

Маточниците трябва да се разполагат в по-топлите райони, по склоновете с умерен наклон и южно или югозападно изложение, на плодородни, достатъчно дълбоки, топли и леки почви. Температурната сума през вегетационния период трябва да бъде над 3900 ^{o}C, средната температура за юли — от 22 до 23 ^{o}C. Не се допуска създаване на маточници върху почви, заразени с нематоди, които пренасят вирусни болести. Много важно е маточниците да се създават на място, което в продължение на 5–6 години да не е било лозово насаждение. При избора на място за маточник задължително трябва да се има предвид различната устойчивост на подложките към съдържанието на карбонати в почвата.

За вкоренилища ще се подбират проветриви места с леки песъчливи или глинесто-песъчливи почви, разположени на равни места или с наклон не по-голям от 1–2 ^{o}C, за да може правилно да се извършва поливането.

При организацията на територията площта на масива се разпределя по блокове, квартали и парцели. Блокът обхваща 1 или няколко квартала. Дължината на кварталите трябва да бъде между 1000 и 1500 м. Тя се определя главно от разстоянията между пътищата за обръщане. При условие, че наклонът на терена не се явява ограничаващ фактор, оптималната ширина на кварталите е 500 м. Сортовете лози се разполагат по дължината на квартала. Посредством напречните пътища площта на квартала се разпределя на парцели. Разстоянието между тези пътища, което съответства на ширината на парцелите при наличния набор на машини, трябва да бъде от 300 до 400 м. Това определя и дължината на реда. Ширината на площта за обръщане по посока на движение на машинно-тракторните агрегати трябва да бъде 10 м, а ширината на напречните пътища между парцелите — 8–9 м. Посоката на редовете и разполагането на пътната мрежа трябва да се съобрази с водната ерозия и възможностите за борба с нея. На такива терени редовете се разполагат по хоризонтали. За промишлени лозя максималният наклон на склона не трябва да превишава 10°.

Преди риголването на участъка, определен за лозя, се провеждат някои мелиоративни работи: изкореняване на дървета и храсти, подравняване. Много важно е площта да се очисти от коренищни плевели, като за целта се препоръчва оран на дълбочина 20–25 см, придружена със събиране на плевелите с пружинни брани. Тази дейност се съчетава с третиране на площите с почвени хербициди преди оранта.

След изкореняването на старо лозе участъкът трябва да се заема в продължение на 3 до 8 години с други култури — предимно бобови, треви, житни и окопни. След това същата площ може да бъде засадена с ново лозе.

Основно място в предпосадъчната подготовка на почвата заема риголването. В сравнение с приземните високостъблени лозя, се изисква по-дълбоко риголване. Колкото климатът на даден район е по-сух, толкова риголването трябва да се извърши по-дълбоко.

Ако почвеният профил не се окаже ограничаващ фактор, за да се подобри хранителният режим, преди дълбоката предпосадъчна обработка по-бедните почви се торят с 3–4 т/дка добре угнил оборски тор или със 100–150 кг суперфосфат и 46–50 кг/дка калиев сулфат.